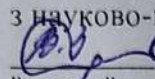

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор закладу вищої освіти
з науково-педагогічної роботи

 доц. Володимир ХОДОРОВСЬКИЙ
" 31 " 08 2023 р.

**ДОВІДНИК ДЛЯ СТУДЕНТА
(СИЛАБУС)**

з вивчення навчальної дисципліни

«МЕДСЕСТРИНСТВО В СІМЕЙНІЙ МЕДИЦИНІ»

Галузь знань – 22 Охорона здоров'я

Спеціальність – 223 Медсестринство

Освітньо-професійний ступінь – фаховий молодший бакалавр
медико-фармацевтичне відділення фахового коледжу БДМУ

Курс навчання – IV (на основі базової середньої освіти)

Форма навчання - денна

Кафедра – сімейної медицини

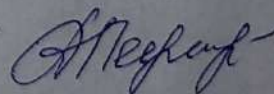
Схвалено на засіданні кафедри сімейної медицини
Протокол № 1 від «30» серпня 2023 року

Завідувач кафедри сімейної медицини
д.мед.н., професор

 Лариса СИДОРЧУК

Схвалено предметною (цикловою) комісією з терапевтичних, педіатричних та
сестринських дисциплін
Протокол № 1 від «30» серпня 2023 року

Голова предметної (циклової) комісії з терапевтичних,
педіатричних та сестринських дисциплін,
к.мед.н.

 Алла ПЕРИЖНЯК

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Кафедра	сімейної медицини
Прізвище, ім'я, по батькові науково-педагогічних працівників, посада, науковий ступінь, вчене звання, e-mail	Воронюк Ксенія Олександрівна – викладач фахового коледжу БДМУ, voroniuk.kseniia@bsmu.edu.ua Репчук Юлія Василівна – асистент кафедри, repchuk@bsmu.edu.ua Яринич Юлія Миколаївна – асистент кафедри, кандидат медичних наук, yulia_yarynych@bsmu.edu.ua
Веб-сторінка кафедри на офіційному веб-сайті університету	https://www.bsmu.edu.ua/simeynoyi-meditsini/
Веб-сайт кафедри	http://simmed.bsmu.edu.ua/
E-mail	simmed@bsmu.edu.ua
Адреса	м. Чернівці, вул. Південно-Кільцева, 14
Контактний телефон	+38 (0372) 54-73-13

2. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Статус дисципліни	нормативна
Кількість кредитів	4
Загальна кількість годин	120
Лекції	22
Практичні заняття	58
Самостійна робота	40
Вид заключного контролю	підсумковий модульний контроль

3. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (АНОТАЦІЯ)

«Медсестринство в сімейній медицині» як навчальна дисципліна:

- ґрунтується на вивченні таких дисциплін, як основи психології та міжособове спілкування, основи медсестринства, медсестринство у внутрішній медицині, медсестринство в педіатрії, медсестринство в хірургії, медсестринство при інфекційних хворобах, фармакологія тощо;
- інтегрується з такими дисциплінами, як основи профілактичної медицини, медична та соціальна реабілітація тощо;
- закладає фундамент для подальшого засвоєння студентами знань та вмінь з циклу «Медсестринство в геронтології, геріатрії», «Громадське здоров'я і громадське медсестринство» тощо.

Теми лекцій розкривають загальні принципи організації роботи та функціональні обов'язки сімейної медичної сестри на амбулаторному прийомі та вдома. Матеріал подається посиндромно. Особлива увага звертається на вікові аспекти найпоширеніших захворювань, методи обстеження пацієнта, профілактику, пропаганду здорового способу життя, формування та зміцнення здоров'я населення.

Навчальна практика передбачає проведення медсестринського обстеження пацієнта різного віку, виявлення його проблем та членів родини, здійснення догляду та опіку над ними відповідно до етапів медсестринського процесу, проведення реабілітаційних заходів, спостереження, профілактичної та протиепідемічної роботи на первинній ланці.

Контроль теоретичних знань та практичних вмінь отриманих студентом при вивченні навчальної дисципліни «Медсестринство в сімейній медицині» здійснюється на останньому занятті у вигляді підсумкового модульного контролю.

4. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Перелік нормативних документів:

- Положення про організацію освітнього процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu-u-vdnzu-bukovinskij-derzhavnij-medichnij-universitet.pdf>);
- Інструкція щодо оцінювання навчальної діяльності студентів БДМУ в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/bdmu-instrukcziya-shhodo-ocziynyuvannya-%D1%94kts-2014-3.pdf>);
- Положення про порядок відпрацювання пропущених та незарахованих занять (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/reworks.pdf>);
- Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/07/polozhennya-pro-apelyacziyu-rezultativ-pidsumkovogo-kontrolyu-znan.pdf>);
- Кодекс академічної доброчесності (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/kodeks_academic_faith.pdf);
- Морально-етичний кодекс студентів (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/ethics_code.docx);
- Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/antiplagiat-1.pdf>);
- Положення про порядок та умови обрання студентами вибірових дисциплін (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/04/nakaz_polozhennyh_vybirkovi_dyscypliny_2020.pdf);
- Правила внутрішнього трудового розпорядку Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/17.1-bdmu-kolektivnij-dogovor-dodatok.doc>).

Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності фахівця з фахової передвищої освіти:

- самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролів без використання зовнішніх джерел інформації;
- списування під час контролю знань заборонені;
- самостійне виконання індивідуальних завдань та коректне оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.

Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології фахівця з фахової передвищої освіти:

- дії у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики та деонтології;
- дотримання правил внутрішнього розпорядку університету, бути толерантними, доброзичливими та виваженими у спілкуванні зі студентами та викладачами, медичним персоналом закладів охорони здоров'я;
- усвідомлення значущості прикладів людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності та медичної етики.

Політика щодо відвідування занять фахівця з фахової передвищої освіти:

- присутність на всіх навчальних заняттях (лекціях, практичних (семінарських) заняттях, підсумковому модульному контролі) є обов'язковою з метою поточного та підсумкового оцінювання знань (окрім випадків з поважних причин).

Політика дедлайну та відпрацювання пропущених або незарахованих занять фахівця з фахової передвищої освіти:

- відпрацювання пропущених занять відбувається згідно з графіком відпрацювання пропущених або незарахованих занять та консультацій.

5. ПРЕРЕКВІЗИТИ І ПОСТРЕКВІЗИТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ)

Перелік навчальних дисциплін, на яких базується вивчення навчальної дисципліни	Перелік навчальних дисциплін, для яких закладається основа в результаті вивчення навчальної дисципліни
анатомія та фізіологія людини	внутрішня медицина
догляд за хворими	паліативна медицина
медсестринство в терапії, педіатрії, хірургії	сімейна медицина; громадське здоров'я і громадське медсестринство
фармакологія	фармакотерапія з фармакокінетикою
основи психології та міжособове спілкування	-
медсестринська етика та деонтологія	-

6. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Медсестринство в сімейній медицині» є: підготовка медсестри для роботи в амбулаторії сімейної медицини, набуття знань з питань організаційних аспектів системи первинної медико-соціальної допомоги в Україні, її пріоритетної ролі у розвитку і реформуванні охорони здоров'я, вміння аналізувати фактори ризику виникнення захворювань, володіти основами профілактики захворювань, догляду за пацієнтами у різному віці, деонтологічними навичками спілкування з членами їх родин, досконало володіти методиками підготовки пацієнтів до класичних методів обстеження, демонструвати вміння та навички згідно освітньо-професійної програми.

6.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Медсестринство в сімейній медицині» є:

- Оцінка стану здоров'я пацієнта, та вміння проводити моніторинг здоров'я.
- Аналіз та складання програми формування та збереження здоров'я індивідуума, сім'ї.
- Визначення тактики ведення хворого в амбулаторних умовах при найбільш поширених захворюваннях внутрішніх органів та їх ускладненнях (режиму, дієти, лікування, реабілітації), розробка плану поетапних профілактичних заходів.
- Виконання необхідних медичних маніпуляцій.

7. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ФОРМУВАННЮ ЯКИХ СПРИЯЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА:

7.1. Інтегральна компетентність – здатність вирішувати типові спеціалізовані завдання в медичній галузі або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів відповідної науки та може характеризуватися певною невизначеністю умов; відповідальність за результати своєї діяльності; здійснення контролю інших осіб у визначених ситуаціях.

7.2. Загальні компетентності

ЗК ₁	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК ₂	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
ЗК ₃	Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.
ЗК ₄	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК ₅	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК ₆	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК ₈	Здатність до міжособистісної взаємодії.

7.3. Спеціальні (фахові, предметні): використання теоретичних знань та практичних умінь при організації надання медичної допомоги за принципом сімейної медицини.

СК ₁	Здатність до застосовування професійних стандартів та нормативно-правових актів у повсякденній медичній практиці.
СК ₂	Здатність до вміння задовольняти потреби пацієнта протягом різних періодів життя (включаючи процес умирання), шляхом обстеження, діагностики, планування та виконання медичних втручань, оцінювання результату та корекції індивідуальних планів догляду та супроводу пацієнта.
СК ₃	Здатність до самоменеджменту у професійній медичній діяльності.
СК ₄	Здатність до співпраці з пацієнтом, його оточенням, з іншими медичними й соціальними працівниками на засадах сімейноорієнтованого підходу, враховуючи особливості здоров'я чи перенесені хвороби та фізичні, соціальні, культурні, психологічні, духовні чинники і фактори довкілля, здійснювати заходи захисту і зміцнення здоров'я, профілактики неінфекційних захворювань, навчання пацієнта і членів його родини методам профілактики.
СК ₅	Здатність до динамічної адаптації та саморегуляції у важких життєвих і професійних ситуаціях з урахуванням механізму управління власними емоційною, мотиваційно-вольовою, когнітивною сферами.
СК ₆	Здатність до роботи в мультидисциплінарній команді при здійсненні професійної діяльності, для ефективного надання допомоги пацієнту протягом життя, з урахуванням усіх його проблем зі здоров'ям.
СК ₇	Здатність до вміння обирати обґрунтовані рішення в стандартних клінічних ситуаціях, спираючись на здобуті компетентності та нести відповідальність відповідно до законодавства.
СК ₈	Здатність до використання інформаційного простору та сучасних цифрових технологій в професійній медичній діяльності.
СК ₉	Здатність до використання сукупностей професійних навичок (умінь) при підготовці та проведенні діагностичних досліджень та застосовуванні дезінфікуючих і лікарських засобів у професійній діяльності.
СК ₁₀	Здатність до забезпечення безпеки пацієнта, дотримання принципів інфекційної та особистої безпеки, збереження здоров'я у процесі здійснення догляду, виконання маніпуляцій, процедур, при переміщенні та транспортуванні пацієнта, наданні екстреної медичної допомоги.
СК ₁₁	Здатність до застосування сукупностей втручань та дій для забезпечення пацієнту гідного ставлення, конфіденційності, захисту його прав, фізичних, психологічних та духовних потреб на засадах транскультурального медсестринства, толерантної та неосудної поведінки.
СК ₁₂	Здатність до безперервного професійного розвитку фахівців у сфері охорони здоров'я (освіта впродовж життя).
СК ₁₃	Здатність до використання професійно профільованих знань, умінь та навичок для здійснення санітарно-гігієнічних і лабораторних досліджень, протиепідемічних та дезінфекційних заходів.
СК ₁₄	Здатність до дотримання принципів медичної етики та деонтології.
СК ₁₅	Здатність до здійснення профілактичних втручань, спрямованих на зменшення інфекційних захворювань серед дорослого та дитячого населення, зокрема вакцинацію згідно з календарем профілактичних щеплень та екстрену імунпрофілактику, включаючи її популяризацію.

Програмні результати навчання (РН):

РН ₁	Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами для комунікації, ведення медичної та іншої ділової документації.
РН ₂	Застосовувати сучасні цифрові та комунікативні технології для пошуку інформації та документування результатів професійної діяльності.
РН ₃	Застосовувати основні положення законодавства в охороні здоров'я.
РН ₄	Вести медичну документацію за формами, встановленими нормативно-правовими

	документами.
РН ₅	Дотримуватися правил охорони праці та безпеки життєдіяльності.
РН ₆	Обирати тактику спілкування з пацієнтами та членами їхніх родин, колегами, дотримуючись принципів професійної етики, толерантної та неосудної поведінки при здійсненні професійної діяльності, з урахуванням соціальних, культурних, гендерних та релігійних відмінностей.
РН ₇	Застосовувати паліативну компетентність при роботі з пацієнтами, їх оточенням, медичними та соціальними працівниками під час здійснення професійної діяльності.
РН ₈	Вживати заходи спрямовані на створення безпечного лікарняного середовища та дотримання лікувально-охоронного режиму, в інтересах збереження власного здоров'я та зміцнення здоров'я пацієнта.
РН ₉	Розпізнавати й інтерпретувати ознаки здоров'я і його змін, хвороби чи інвалідності (оцінка/діагноз), обмежень можливості повноцінної життєдіяльності та визначати проблеми пацієнтів при різних захворюваннях і станах.
РН ₁₀	Вміти проводити підготовку пацієнта до лабораторних, інструментальних та інших досліджень, здійснювати забір біологічного матеріалу та проб, скеровувати до лабораторії.
РН ₁₁	Застосовувати лікарські препарати та медикаменти при здійсненні професійної діяльності.
РН ₁₂	Виконувати медичні маніпуляції та процедури відповідно до фахових протоколів, алгоритмів, включаючи надання послуг з первинної медичної допомоги в складі команди первинної медичної допомоги.
РН ₁₃	Надавати екстрену та невідкладну долікарську медичну допомогу.
РН ₁₄	Здійснювати заходи щодо збереження репродуктивного здоров'я населення з метою покращення демографічної ситуації.
РН ₁₅	Надавати консультативну допомогу та здійснювати навчання населення щодо здорового способу життя, наслідків нездорового способу життя, важливості збільшення фізичної активності та здорового харчування, вакцинації; забезпечувати реабілітацію реконвалесцентів та диспансеризацію пацієнтів.
РН ₁₆	Вживати заходи, спрямовані на специфічну та неспецифічну профілактику захворювань.
РН ₁₇	Вживати протиепідемічні заходи в осередку інфекційних та особливо небезпечних захворювань при здійсненні професійної діяльності.
РН ₁₈	Дотримуватися правил ефективної взаємодії в команді для надання якісної медичної допомоги різним категоріям населення.
РН ₁₉	Здійснювати взаємозалежні професійні функції з метою забезпечення якісної медичної допомоги населенню.

8. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

В результаті вивчення навчальної дисципліни фахівець повинен:

8.1. Знати: загальні принципи організації роботи сімейної медичної сестри; нормативні документи, які регламентують роботу відділення (амбулаторії) сімейної медицини, чинні накази МОЗ України; етіологію, чинники ризику, класифікацію, клінічні ознаки, стандарти лабораторних та інструментальних обстежень, принципи лікування нозологічних форм, які найчастіше трапляються в загальній практиці в межах медсестринської компетенції; вікові аспекти захворювань; ознаки критичних станів та методику надання невідкладної долікарської медичної допомоги; основи медичної етики та деонтології; основи асептики та антисептики; фармакологічну дію найпоширеніших медичних препаратів, методику введення та можливі ускладнення; основні принципи реабілітації та профілактики найпоширеніших у практиці сімейної медицини захворювань.

8.2. Вміти: проводити медсестринське обстеження пацієнта при найпоширеніших у загальній практиці нозологіях; встановити медсестринський діагноз; виконувати медсестринські втручання та опіку відповідно до етапів медсестринського процесу; надавати невідкладну долікарську медичну допомогу у випадку критичних станів; володіти

прийомами реанімації; проводити профілактичну та протиепідемічну роботу на дільниці; брати активну участь у проведенні реабілітаційних заходів при найпоширеніших захворюваннях; пропагувати медичні та санітарно-гігієнічні знання серед населення дільниці; вести передбачену медичну і медсестринську документацію; дотримуватися правил техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму, професійної безпеки в лікувально-профілактичних закладах.

8.3. Демонструвати: здатність використовувати теоретичні знання та практичні уміння при наданні медичної допомоги за принципом сімейної медицини, нести відповідальність за своєчасність та обсяги надання первинної медико-санітарної допомоги.

9. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин, 4 кредити ЄКТС.

МОДУЛЬ 1. «МЕДСЕСТРИНСТВО В СІМЕЙНІЙ МЕДИЦИНІ»

Змістовий модуль 1. Місце сімейної медицини в загальній структурі охорони здоров'я та принципи сімейного обслуговування населення. Організація роботи медичної сестри амбулаторії (відділення) сімейної медицини.

Тема 1. Вступ. Сімейна медицина в Україні. Загальні принципи організації роботи сімейної медичної сестри

Лекція

Сімейна медицина – нова галузь у системі охорони здоров'я України. Концепція сімейної медицини. Основні причини реформування та впровадження нових моделей надання медичної допомоги в Україні. Переваги сімейного принципу надання медичної допомоги населенню. Основні принципи та моделі функціонування сімейної медицини. Фінансування, управління галуззю сімейної медицини в Україні та світі. Система підготовки кадрів для первинної ланки охорони здоров'я. Основні напрями діяльності сімейних медиків: профілактична робота, діагностично-лікувальна, протиепідемічна, санітарно-освітня та соціально-психологічна. Основні проблеми сімейної медицини на сучасному етапі. Мета та основні завдання сімейних медиків.

Нормативні документи із сімейної медицини. Положення про амбулаторію (відділення) сімейних лікарів. Чинні накази МОЗ України. Положення про сімейну медичну сестру. Кваліфікаційна характеристика медичної сестри зі спеціальності “Загальна практика – сімейна медицина”. Модель медичної сестри сімейного лікаря. Функціональні обов'язки сімейної медичної сестри на робочому місці. Організація роботи на амбулаторному прийомі із сімейним лікарем. Консультації, орієнтовані на пацієнта, участь сімейної медичної сестри в їх проведенні. Медична документація. Законодавство України про охорону праці.

Основні показники роботи. Денний стаціонар, організація роботи та його профілі. Робота сімейної медичної сестри вдома. Ведення домашніх стаціонарів, форми та профілі. Види відвідувань удома. Сумка сімейного лікаря для відвідувань удома. Комунікація між сімейною медичною сестрою, пацієнтом та членами родини. Медична етика та субординація. Деонтологія в роботі сімейної медичної сестри. Моральна та правова відповідальність. Медична таємниця. Егогенія, ятрогенія, причини їх виникнення. Моральна та правова відповідальність сімейної медичної сестри. Види професійних порушень, їх вплив на пацієнта. Посадові злочини сімейної медичної сестри та запобігання їм. Сімейна медична сестра та закон. Соціально-психологічна допомога населенню, участь сімейної медичної сестри в її проведенні.

Практичні заняття

Структура поліклініки (амбулаторії, відділення) сімейної медицини, її функції, медичний персонал. Денний стаціонар. Функціональні обов'язки сімейної медичної сестри на робочому місці. Дотримання техніки безпеки, охорони праці при роботі в денному стаціонарі. Сімейні медичні працівники і закон. Робота медичної сестри на амбулаторному прийомі із сімейним лікарем як його помічника. Ведення медичної і медсестринської документації. Виконання діагностичних і лікувальних призначень сімейного лікаря.

Підготовка пацієнта до проведення лабораторно-інструментальних обстежень. Укомплектування сумки сімейного лікаря необхідними медикаментами та засобами. Підготовка даних для складання статистичного звіту.

Організація та ведення домашнього стаціонару. Комунікація між сімейною медичною сестрою, пацієнтом і його родиною. Догляд за пацієнтом при конкретних проблемах відповідно до етапів медсестринського процесу. Особливості догляду за ВІЛ-інфікованим, умираючим. Навчання членів родини навичкам догляду за пацієнтом у домашніх умовах.

Надання невідкладної долікарської медичної допомоги в домашніх умовах у випадку критичних станів. Клінічні протоколи надання невідкладної медичної допомоги хворим при критичних станах.

Практичні навички:

- заповнення, ведення затвердженої медичної та медсестринської документації;
- ведення медичною сестрою амбулаторного прийому разом із сімейним лікарем;
- планування, проведення профілактичних щеплень;
- підготовка даних для статистичного звіту;
- виконання всіх видів маніпуляцій, передбачених для фаху «сестра медична»;
- допомога сімейному лікареві в організації та веденні домашнього стаціонару;
- виконання всіх етапів медсестринського процесу при найпоширеніших у загальній практиці нозологіях;
- надання невідкладної долікарської медичної допомоги у випадку критичного стану на догоспітальному етапі;
- дотримання правил техніки безпеки, охорони праці під час роботи в денному стаціонарі.

Змістовий модуль 2. Медико-соціальні аспекти здоров'я населення. Роль медичної сестри амбулаторії (відділення) сімейної медицини в популяризації здорового способу життя та профілактиці.

Тема 2. Профілактика – основа сімейної медицини

Лекція

Первинна та вторинна профілактика. Основна мета профілактики. Участь медичної сестри у ранньому виявленні онкопатології та туберкульозу. Участь медичної сестри у формуванні здорового способу життя, профілактиці захворювань. Санітарно-освітня робота сімейної медичної сестри.

Загальнодержавний характер санітарної освіти в Україні. Форми санітарної пропаганди: бесіди, лекції, інформаційні листи. Гігієнічне виховання дітей і підлітків. Статеве виховання підлітків, підготовка їх до статевого життя. Профілактика ВІЛ-інфекції, СНІДу. Актуальність проблем профілактики куріння, наркоманії, токсикоманії та алкоголізму серед населення. Медико-соціальні аспекти планування сім'ї. Роль сім'ї в соціально-економічному розвитку суспільства, поліпшенні демографічних процесів у країні. Проблеми зміцнення сім'ї, санологія. Сім'я та здоров'я. Роль сімейних медиків у формуванні здоров'я сім'ї та її членів.

Геронтологія як наука. Геронтологічна класифікація. Середня тривалість життя. Проблеми пацієнтів похилого та старечого віку. Патронажні візити сімейної медичної сестри. Особливості роботи з геріатричними пацієнтами. Вікові зміни органів і систем у процесі старіння (коротка інформація). Множинність патології пацієнтів похилого та старечого віку. Психосоматичні захворювання, участь сімейної медичної сестри в їх профілактиці. Режим, геродієта, основні принципи фармакотерапії. Пропаганда активного довголіття.

Практичні заняття

Профілактика – основа сімейної медицини. Проведення патронажних візитів до пацієнтів різного віку. Оцінювання стану здоров'я. Пропаганда здорового способу життя. Рекомендації щодо раціонального харчування. Виявлення чинників ризику виникнення захворювання. Профілактика стресів, гіподинамії, психосоматичних захворювань. Участь

сімейної медичної сестри у профілактиці та ранньому виявленні захворювань. Профілактика туберкульозу, онкозахворювань на дільниці та участь сімейної медичної сестри в їх проведенні.

Ведення медичної документації. Визначення статистичних показників «ефективність профілактики».

Організація роботи з геріатричними пацієнтами. Проблеми. Старість і хвороби. Множинність патології пацієнтів похилого та старечого віку. Синдром депресії, неспокою, порушення пам'яті. Старість без хвороби. Патронажні візити до геріатричного пацієнта. Комунікація між сімейною медичною сестрою, пацієнтом та його родиною. Побутові умови і геріатричний пацієнт. Рекомендації щодо режиму. Призначення геродієти. Харчування та здоров'я. Вплив рухової активності на оздоровлення організму. Складання комплексу ЛФК при конкретному захворюванні. Загартування як фактор зміцнення здоров'я геріатричного пацієнта. Роль медичної сестри у пропаганді активного довголіття. Диспансеризація геріатричного пацієнта, участь сімейної медичної сестри в її проведенні. Догляд за тяжкохворим і вмираючим пацієнтом похилого (старечого) віку. Психотерапія. Навчання членів родини догляду за такими пацієнтами.

Практичні навички:

- проведення патронажних візитів до пацієнтів різного віку;
- проведення антропометрії дорослого населення;
- оцінювання фізичного розвитку пацієнта за отриманими даними;
- призначання геродієти;
- виконання етапів медсестринського процесу над геріатричним пацієнтом;
- заповнення, ведення медичної та медсестринської документації.

Тема 3. Особливості спостереження за дітьми раннього віку в сімейній медицині

Лекція

Взаємозв'язок жіночої консультації з поліклінікою (амбулаторією) сімейної медицини. Організація роботи з вагітними на дільниці. Допологові патронажі, участь у них сімейної медичної сестри. Організація роботи з дітьми раннього віку. Первинний патронаж до новонародженого, патронажні візити до немовлят. Особливості спостереження за дітьми з груп ризику. Пропаганда грудного вигодовування. Гігієнічне виховання. Профілактика рахіту, анемії, дистрофії. Участь сімейної медичної сестри в профілактиці захворювань у немовлят.

Кабінет здорової дитини. «Школа молодої мами», «Школа молодого батька», участь сімейної медичної сестри в їхньому функціонуванні.

Практичні заняття

Актуальність проблеми здоров'я немовлят на сучасному етапі. Відповідальність сімейних медиків за здоров'я дітей раннього віку. Проведення патронажних візитів до новонароджених, немовлят. Оцінювання стану здоров'я. Оцінювання фізичного, психомоторного розвитку. Рекомендації щодо гігієнічного виховання, вигодовування немовлят. Пропаганда грудного вигодовування. Складання меню залежно від виду вигодовування, віку.

Участь сімейної медичної сестри в профілактиці рахіту, анемії, дистрофії у немовлят. Антенатальна та постнатальна, неспецифічна і специфічна профілактика рахіту. Групи ризику. Немовлята, які часто хворіють. Особливості спостереження за ними. Роль сімейної медичної сестри в профілактиці захворювань немовлят.

Практичні навички:

- проведення патронажних візитів до немовлят;
- проведення антропометрії дітей різного віку;
- оцінювання фізичного та психомоторного розвитку дитини;
- складання меню немовляті залежно від віку, вигодовування;
- проведення антенатальної та постнатальної профілактики рахіту.

Змістовий модуль 3. Діагностично-лікувальна, протиепідемічна робота медичної сестри, роль та участь сімейної медичної сестри в її проведенні.

Тема 4. Діагностично-лікувальна робота на дільниці, участь сімейної медичної сестри в її проведенні

Лекція

Найчастіші причини звертання пацієнта до сімейного лікаря.

Кашель: визначення, характер, основні причини виникнення. Нозології, які супроводжуються кашлем. Гострі респіраторні захворювання. Бронхіт. Пневмонія. Туберкульоз легень. Респіраторний алергоз. Патологія серцево-судинної системи. Вікові аспекти. Перелік лабораторних та інструментальних обстежень пацієнта. Тактика сімейної медичної сестри у вирішенні проблем пацієнта в домашніх умовах.

Задишка: визначення, види, основні причини виникнення. Захворювання, які супроводжуються задишкою. Бронхіальна астма. Обструктивний бронхіт. Стенозуючий ларинготрахеїт. Вроджений стридор. Серцева астма. Вікові аспекти. Лабораторні та інструментальні обстеження на догоспітальному етапі, участь медсестри в їхньому проведенні. Медсестринський підхід до вирішення проблем пацієнта в домашніх умовах.

Біль у грудній клітці: причини виникнення. Нозології, які супроводжуються болем у грудній клітці (стенокардія, інфаркт міокарда, плеврит, міокардит, невралгія). Вікові аспекти. Біль у грудній клітці в дітей і підлітків. Лабораторні та інструментальні обстеження пацієнта, участь сімейної медичної сестри в їх проведенні. Тактика медичної сестри у вирішенні проблем пацієнта. Участь сімейної медсестри в проведенні заходів первинної та вторинної профілактики.

Кровохаркання і легенева кровотеча: визначення, найчастіші причини. Патологічні стани, які супроводжуються кровохарканням та легеневою кровотечею. Пневмонія. Туберкульоз органів дихання. Рак легень. Вікові аспекти. Лабораторні та інструментальні обстеження пацієнта, участь сімейної медичної сестри в їх проведенні. Медсестринський підхід до вирішення проблем пацієнта. Невідкладна долікарська медична допомога в разі кровохаркання і легеневої кровотечі в домашніх умовах.

Біль голови: найчастіші причини. Психогенний біль голови. Травми мозку. Загальні захворювання. Судинна патологія. Вікові аспекти. Біль голови в дітей. Тактика сімейної медичної сестри у вирішенні проблем пацієнта при конкретному захворюванні в домашніх умовах.

Набряки: найчастіші причини. Набряки місцеві та генералізовані. Патологічні стани, які супроводжуються набряками. Серцево-судинні захворювання. Патологія нирок. Ендокринні захворювання. Онкологічна патологія. Вікові аспекти. Тактика сімейної медичної сестри у вирішенні проблем пацієнта при конкретному захворюванні. Клінічні протоколи надання медичної допомоги хворим.

Закрепи: основні причини. Закрепи органічні та функціональні. Вікові аспекти. Лабораторні та інструментальні обстеження пацієнта на догоспітальному етапі та участь сімейної медичної сестри в їх проведенні. Медсестринський підхід до вирішення проблем пацієнта із закрепами.

Практичні заняття

Робота сімейної медичної сестри на амбулаторному прийомі із сімейним лікарем, у денному стаціонарі і в домашніх умовах.

Підготовка кабінету до амбулаторного прийому. Проведення медсестринського обстеження пацієнта: вимірювання температури тіла, підрахунок частоти дихальних рухів, визначення частоти пульсу, вимірювання артеріального тиску тощо.

Виявлення проблем пацієнта при конкретному захворюванні. Планування медсестринських втручань. Реалізація планування медсестринських втручань. Ведення медичної документації.

Підготовка пацієнта та взяття крові з вени для біохімічного дослідження. Підготовка пацієнта до дослідження сечі: загального клінічного, за методами Зимницького, Нечипоренка. Загальні показники крові, сечі в нормі та у випадку патології. Взяття харкотиння для загального та бактеріологічного дослідження. Підготовка пацієнта та взяття

калу для дослідження на яйця гельмінтів, приховану кров, копрологічне тощо.

Оволодіння методиками підготовки пацієнта до основних інструментальних методів обстеження (рентгенологічних, ендоскопічних, ультразвукових тощо). Методика ЕКГ, спірометрії. Значення цих методів у діагностиці захворювань внутрішніх органів. Правила техніки безпеки та охорона праці під час взяття біологічного матеріалу, проведення інструментальних обстежень.

Організація та ведення домашнього стаціонару для пацієнта з конкретним захворюванням. Виконання діагностичних і лікувальних призначень сімейного лікаря. Планування та реалізація заходів з догляду. Виконання найпростіших фізіотерапевтичних процедур. Виконання усіх видів медсестринських маніпуляцій. Навчання членів родини навичкам догляду за пацієнтом у домашніх умовах та контролю за станом його здоров'я.

Участь сімейної медсестри у проведенні реабілітаційних заходів при конкретному захворюванні. Оцінювання результатів медсестринських втручань та їхня корекція.

Відпрацювання методики надання невідкладної долікарської медичної допомоги при:

- стенозуючому ларинготрахеїті;
- гострій дихальній недостатності;
- кровохарканні;
- легеневій кровотечі;
- нападі бронхіальної астми;
- астматичному статусі;
- серцевій астмі;
- зупинці кровообігу;
- нападі стенокардії;
- інфаркті міокарда;
- анафілактичному шоку;
- травматичному шоку;
- непритомності;
- судинному колапсі.

Клінічні протоколи надання невідкладної медичної допомоги хворим при критичних станах. Підготовка даних для написання статистичного звіту.

Практичні навички:

- проведення медсестринського обстеження пацієнта при найпоширеніших у практиці сімейного лікаря захворюваннях;
- установлення медсестринського діагнозу;
- володіння мануальною технікою: вимірювання температури тіла, підрахунок частоти дихальних рухів, визначення частоти пульсу, вимірювання артеріального тиску тощо;
- підготовка пацієнта для лабораторних досліджень;
- володіння методикою взяття біологічного матеріалу для лабораторних досліджень;
- підготовка пацієнта та асистування сімейному лікареві під час обстежень та лікувальних процедур;
- проведення електрокардіографії, спірометрії;
- дотримання правил техніки безпеки, охорони праці під час взяття біологічного матеріалу, проведенні інструментальних обстежень;
- виконання найпростіших фізіотерапевтичних процедур;
- промивання шлунка без зонда та зондовим методом;
- проведення катетеризації сечового міхура м'яким катетером;
- володіння методикою проведення клізми: очисної, сифонної, послаблювальної, медикаментозної;
- проведення оксигенотерапії;
- володіння методикою проведення реанімації;
- організація та ведення домашнього стаціонару;
- виконання всіх видів маніпуляцій;

- здійснення етапів медсестринського процесу над пацієнтом при конкретному захворюванні;
- допомога сімейному лікареві у проведенні реабілітаційних заходів, профілактики при конкретному захворюванні;
- навчання пацієнта, його оточення само- та взаємодогляду;
- надання невідкладної долікарської медичної допомоги в амбулаторних умовах в разі критичних станів;
- заповнення, ведення затвердженої медичної та медсестринської документації.

Тема 5. Протиепідемічна робота, участь сімейної медичної сестри в її проведенні

Лекція

Структура загальної захворюваності на дільниці сімейної медицини та місце в ній інфекційної патології. Загальні принципи протиепідемічної роботи, роль сімейної медсестри в її проведенні.

Основні клінічні симптоми і синдроми інфекційних захворювань у практиці сімейної медицини.

Лихоманка: визначення. Основні причини. Класифікація лихоманки за показаннями температури тіла, тривалістю, характером температурної кривої. Інфекційні захворювання – основна причина лихоманки. Вікові аспекти проблем пацієнта при лихоманці. Лихоманка у новонародженого, немовляти. Гіпертермічний синдром, фебрильні судоми, участь сімейної медичної сестри в їх запобіганні. Методи обстеження. Лабораторне та інструментальне обстеження пацієнта, участь сімейної медичної сестри в їх проведенні. Тактика сімейної медичної сестри у вирішенні проблем пацієнта з лихоманкою. Невідкладна долікарська медична допомога на догоспітальному етапі при гіпертермічному синдромі, фебрильних судомках.

Біль у горлі: класифікація захворювань. Гострий тонзиліт. Дифтерія. Епідеміологія. Основні причини виникнення. Чинники ризику. Вікові аспекти проблем пацієнта. Обстеження пацієнта на догоспітальному етапі спостереження, участь сімейної медичної сестри в їх проведенні. Схема повідомлення та протиепідемічні заходи при дифтерії. Особливості роботи з контактними. Правила виписування пацієнта в колектив. Особливості догляду за пацієнтом з гострим тонзилітом у домашніх умовах. Роль імунопрофілактики дифтерії.

Висипка: причини виникнення. Дитячі екзантематозні інфекції. Кір. Скарлатина. Вітряна віспа. Краснуха. Епідеміологія. Основні причини виникнення. Проблеми пацієнта при дитячих екзантематозних інфекціях. Основні протиепідемічні заходи в колективі. Особливості догляду за пацієнтом у домашніх умовах. Правила виписування пацієнта в колектив. Роль профілактичних щеплень у запобіганні кору та краснухи на дільниці.

Шлунково-кишкові розлади: основні причини, епідеміологія. Кишкові інфекції. Дизентерія. Сальмонельоз. Особливо небезпечні інфекції. Холера. Основні причини виникнення. Вікові аспекти проблем пацієнта при кишкових інфекціях. Протиепідемічні заходи в осередку інфекції. Схема повідомлення. Особливості обстеження контактних. Функціональні обов'язки сімейної медичної сестри в осередку особливо небезпечної інфекції. Нормативні документи. Накази СЕС. Клінічні протоколи надання медичної допомоги хворим з інфекційною патологією.

Гепатит: визначення. Епідеміологія. Основні причини вірусних гепатитів А і В. Актуальність проблеми. Вікові аспекти. Диспансерне спостереження за реконвалісцентами. Протиепідемічні заходи в осередку інфекції. Спостереження за контактними. Роль сімейної медичної сестри в ранній діагностиці, профілактиці вірусного гепатиту на дільниці.

Практичні заняття

Робота на амбулаторному прийомі із сімейним лікарем, у кабінеті профілактики інфекційних захворювань. Дотримання правил техніки безпеки. Проведення медсестринського обстеження пацієнта при конкретному інфекційному захворюванні. Виявлення проблем пацієнта. Планування медсестринських втручань. Реалізація плану медсестринських втручань. Підготовка пацієнта і взяття біологічного матеріалу для

лабораторних досліджень. Взяття сечі на уринокультуру. Взяття калу, блювотних мас для бактеріологічного дослідження. Взяття мазка з носоглотки, мигдаликів, кон'юктиви для вірусологічного, бактеріологічного дослідження, на BL.

Ведення затвердженої медичної документації. Опрацювання методики обстеження пацієнта у випадку холери. Алгоритм дії медичного працівника в осередку особливо небезпечної інфекції. Чинні накази МОЗ України. Порядок взяття й транспортування інфекційного біологічного матеріалу для досліджень від ВІЛ-інфікованого (або підозрюваного). Заходи і засоби особистої професійної безпеки медичних працівників під час надання медичної допомоги пацієнтові.

Організація та ведення домашнього стаціонару для пацієнта з гострим тонзилітом, дитячою екзантематозною інфекцією. Виконання діагностичних та лікувальних призначень сімейного лікаря. Планування та реалізація догляду за пацієнтом у домашніх умовах: призначення обмежувальних заходів, догляду за шкірою, ротоглоткою, допомога в дієтичному харчуванні тощо. Навчання членів родини (оточення) навичкам догляду за пацієнтом. Спостереження за станом пацієнта. Оцінювання результатів медсестринських втручань та їх корекція. Опрацювання методики надання невідкладної долікарської медичної допомоги при гіпертермічному синдромі, ексикозі, фебрильних судомах. Участь у проведенні диспансерного спостереження за пацієнтом з конкретним інфекційним захворюванням. Кратність спостереження при вірусному гепатиті, гельмінтозі.

Підготовка відомостей для написання статистичного звіту. Імунопрофілактика. Планування профілактичних щеплень населенню дільниці сімейної медицини. Туберкулінадіагностика, здійснення контролю за її виконанням. Відбір контингенту для ревакцинації БЦЖ-вакциною. Вакцинація та ревакцинація проти дифтерії, правцю, кашлюку. Поствакцинальні ускладнення, профілактика їх. Вакцинація протигрипозною вакциною. Правила техніки безпеки та охорона праці під час взяття біологічного матеріалу, проведення інструментальних обстежень.

Проведення санітарно-освітніх заходів серед населення з метою профілактики інфекційних захворювань.

Практичні навички:

- проведення медсестринського обстеження пацієнта в разі інфекційних захворювань;
- установлення медсестринських діагнозів;
- допомога сімейному лікареві в організації та веденні домашнього стаціонару;
- підготовка пацієнта та взяття біологічного матеріалу для бактеріологічного, серологічного досліджень;
- опрацювання алгоритму дії при особливо небезпечних інфекціях;
- дотримання особистої професійної безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму під час роботи в кабінеті профілактики інфекційних захворювань;
- планування та виконання профілактичних щеплень;
- здійснення догляду за пацієнтом з гострим тонзилітом і дитячими екзантематозними інфекціями;
- надання невідкладної медичної долікарської допомоги при гіпертермічному синдромі, ексикозі, фебрильних судомах;
- заповнення, ведення медичної та медсестринської документації.

Змістовий модуль 4. Організація первинної медичної допомоги при гострих хірургічних захворюваннях, найпоширеніших хронічних неінфекційних захворюваннях. Надання допомоги хворим в амбулаторних умовах.

Тема 6. Гострі хірургічні захворювання органів травлення в практиці сімейної медицини

Лекція

Біль у животі: основні причини. Чинники ризику. Характер болю, локалізація, іррадіація, зв'язок із прийманням їжі. Нозології, які супроводжуються болем у животі (гострий апендицит, гострий холецистит, гострий панкреатит, перфоративна гастро-

дуоденальна виразка, кишкова непрохідність). Вікові аспекти. Методи діагностики, участь сімейної медсестри в їхньому проведенні. Біль у животі в немовлят. Тактика сімейної медичної сестри у вирішенні проблем пацієнта в домашніх умовах. Участь сімейної медичної сестри в профілактиці гострих хірургічних захворювань на дільниці. Невідкладна долікарська медична допомога у випадку гострого живота на догоспітальному етапі.

Шлунково-кишкові кровотечі: визначення, найчастіші причини. Виразкові та невиразкові шлунково-кишкові кровотечі. Вікові аспекти. Оцінювання тяжкості стану пацієнта. Постгеморагічний стан. Медсестринський підхід до вирішення проблем пацієнта зі шлунково-кишковою кровотечею. Невідкладна долікарська медична допомога на догоспітальному етапі. Профілактика шлунково-кишкових кровотеч, участь сімейної медичної сестри в її проведенні.

Практичні заняття

Основні проблеми пацієнта при гострому животі. Вікові аспекти.

Робота сімейної медичної сестри на амбулаторному прийомі з сімейним лікарем як його помічника. Медсестринське обстеження пацієнта. Медсестринська діагностика. Оцінювання стану пацієнта. Підготовка пацієнта і взяття біологічного матеріалу для лабораторних досліджень. Визначення групи крові пацієнта і резус-фактора. Проведення проби на біологічну сумісність крові донора та реципієнта. Виконання призначень сімейного лікаря. Планування та реалізація заходів з догляду. Опрацювання методики надання невідкладної долікарської медичної допомоги при гострому животі, жовчній коліці, шлунково-кишковій кровотечі. Проведення реабілітаційних заходів на амбулаторному етапі спостереження (режим праці та відпочинку, лікувальна дієта, фітотерапія, психотерапія, фізіотерапевтичні процедури тощо). Правила техніки безпеки та охорона праці під час взяття біологічного матеріалу, проведення інструментальних обстежень.

Ведення медичної та медсестринської документації.

Практичні навички:

- проведення всіх етапів медсестринського процесу при гострих хірургічних захворюваннях органів травлення;
- підготовка пацієнта і взяття біологічного матеріалу для лабораторних досліджень;
- підготовка пацієнта до рентгенологічних, ультразвукових, радіоізотопних, ендоскопічних обстежень;
- визначення групи крові і резус-фактора;
- проведення проби на біологічну сумісність крові донора та реципієнта;
- надання невідкладної медичної долікарської допомоги при гострому животі, жовчній коліці, шлунковій та кишковій кровотечах;
- виконання всіх видів маніпуляцій;
- проведення реабілітаційних заходів на амбулаторному етапі спостереження;
- заповнення, ведення медичної та медсестринської документації.

Тема 7. Проблеми надання довготривалої медичної допомоги населенню.

Артеріальна гіпертензія

Лекція

Хронічні захворювання. Актуальність проблеми «хронізації» патології у підлітків і пацієнтів молодого віку. Роль санології та валеології в профілактиці захворювань, формуванні здорового способу життя серед населення.

Артеріальна гіпертензія: визначення, актуальність проблеми. Національна програма з артеріальної гіпертензії, завдання сімейних медиків щодо раннього виявлення. Чинники ризику. Класифікація. Пограничні показники артеріального тиску. Симптоматична артеріальна гіпертензія. Гіпертонічна хвороба. Вікові аспекти. Артеріальна гіпертензія у підлітків, вагітних, геріатричних пацієнтів. Методи активного виявлення артеріальної гіпертензії. Методи обстеження пацієнта, участь сімейної медичної сестри в їхньому проведенні. Ускладнення артеріальної гіпертензії (інфаркт міокарда, інсульт, недостатність кровообігу, ниркова недостатність), участь сімейної медичної сестри в їхній профілактиці. Етапи реабілітації, участь сімейної медичної сестри в її проведенні. Періодичність спостереження за пацієнтом на дільниці.

Особливості догляду в домашніх умовах. Клінічні протоколи надання медичної допомоги хворим з артеріальною гіпертензією. Роль сімейної медичної сестри в профілактиці артеріальної гіпертензії.

Практичні заняття

Особливості спостереження за пацієнтами різного віку з артеріальною гіпертензією в амбулаторних умовах. Робота на амбулаторному прийомі із сімейним лікарем і в денному стаціонарі.

Проведення медсестринського обстеження пацієнта з конкретним захворюванням. Виявлення проблем пацієнта. Планування медсестринських втручань. Реалізація планування медсестринських втручань. Ведення затвердженої медичної документації. Оформлення пацієнтові скерувань на діагностичні обстеження. Підготовка пацієнта і взяття крові з вени для лабораторних досліджень (біохімічних, імунологічних тощо). Підготовка пацієнта до рентгенологічних, ультразвукових, радіоізотопних, ендоскопічних обстежень. Проведення запису ЕКГ в кабінеті функціональної діагностики. Правила техніки безпеки та охорона праці під час взяття біологічного матеріалу, проведення інструментальних обстежень.

Допомога сімейному лікареві в організації та веденні домашнього стаціонару в разі гіпертонічної хвороби. Виконання діагностичних і лікувальних призначень сімейного лікаря. Контроль за станом пацієнта в процесі лікування. Проведення моніторингу артеріального тиску. Догляд за пацієнтом у домашніх умовах. Догляд за вмираючим. Оцінювання результатів медсестринських втручань та їхня корекція.

Опрацювання методики надання невідкладної долікарської медичної допомоги при:

- гіпертонічному кризі;
- еклампсії;
- зупинці серця.

Участь сімейної медичної сестри в проведенні диспансерного спостереження за пацієнтом з конкретним захворюванням. Рекомендації щодо режиму, лікувальної дієти, раціонального працевлаштування, немедикаментозного лікування гіпертонічної хвороби. Участь сімейної медичної сестри в оформленні медичної документації для санаторно-курортного лікування. Підготовка даних для статистичного звіту.

Практичні навички:

- проведення всіх етапів медсестринського процесу при артеріальній гіпертензії;
- володіння мануальною технікою: вимірювання артеріального тиску, підрахунок частоти дихальних рухів, пульсу тощо;
- підготовка пацієнта та взяття біологічного матеріалу для лабораторних досліджень;
- підготовка пацієнта та асистування лікареві під час обстежень, лікувальних процедур;
- проведення записів електрокардіограми, моніторингу ЕКГ, артеріального тиску в домашніх умовах;
- організація та ведення домашнього стаціонару;
- навчання членів родини навичкам догляду за тяжкохворим і вмираючим пацієнтом у домашніх умовах;
- виконання усіх видів маніпуляцій;
- надання невідкладної долікарської медичної допомоги при гіпертонічному кризі, еклампсії, гострій серцевій недостатності, зупинці серця;
- дотримання правил техніки безпеки та охорони праці, протиепідемічного режиму під час взяття біологічного матеріалу, проведення інструментальних обстежень;
- проведення реабілітаційних заходів, диспансеризації при конкретному захворюванні;
- заповнення, ведення медичної та медсестринської документації.

Тема 8. Суглобовий синдром у практиці сімейної медицини

Лекція

Суглобовий синдром: визначення. Артрит, арталгія, артроз. Класифікація етіопатогенетичних чинників при захворюваннях суглобів. Ревматичні захворювання. Класифікація. Методи обстеження пацієнта, участь сімейної медичної сестри в їх проведенні.

Клінічні протоколи надання медичної допомоги хворим з ревматологічною патологією.

Ревматична хвороба: причини виникнення. Чинники ризику. Класифікація. Клінічні синдроми. Вікові аспекти. Перелік додаткових методів обстеження. Етапи реабілітації. Комплексний підхід до терапії. Диспансерний нагляд. Показання до консультації ревматолога, госпіталізації. Первинна та вторинна профілактика, участь сімейної медичної сестри в її проведенні. Ефективність диспансеризації і профілактики. Прогноз захворювання.

Ревматоїдний артрит: чинники ризику. Класифікація. Особливості перебігу в пацієнтів різного віку. Ювенільний ревматоїдний артрит у дітей. Етапи реабілітації. Сучасні аспекти лікування. Диспансерний нагляд. Санітарно-курортне лікування. Участь сімейної медсестри в первинній і вторинній профілактиці. Прогноз. Ефективність диспансеризації.

Системний червоний вовчак. Деформуючий остеоартроз. Чинники ризику. Вікові аспекти. Методи обстеження пацієнта. Реабілітаційні заходи. Участь сімейної медичної сестри в диспансеризації та профілактиці. Ефективність диспансеризації, ефективність профілактики.

Практичні заняття

Проведення медсестринського обстеження пацієнта. Постановка медсестринських діагнозів. Планування медсестринських втручань. Реалізація планування медсестринських втручань. Ведення медсестринської документації.

Підготовка пацієнта і взяття крові з вени для біохімічного, імунологічного досліджень. Підготовка пацієнта і взяття сечі для досліджень. Проведення запису ЕКГ. Правила техніки безпеки та охорона праці, протиепідемічного режиму при взятті біологічного матеріалу, проведенні інструментальних обстежень.

Організація та ведення домашнього стаціонару при конкретному захворюванні. Планування, реалізація заходів з догляду. Накладання зігрівального компресу. Складання комплексу ЛФК, участь сімейної медсестри в його проведенні. Призначення лікувальної дієти. Навчання членів родини навичкам догляду за пацієнтом у домашніх умовах, контролю за станом його здоров'я.

Реабілітація на амбулаторному етапі спостереження. Значення санаторно-курортного лікування. Роль сімейної медсестри в первинній і вторинній профілактиці захворювань опорно-рухової системи.

Практичні навички:

- проведення медсестринського обстеження пацієнта при захворюваннях опорно-рухової системи;
- встановлення медсестринських діагнозів;
- підготовка пацієнта та взяття біологічного матеріалу для лабораторних досліджень з дотриманням правил техніки безпеки та охорони праці;
- підготовка пацієнта до проведення артроскопії, артроцентезу, біопсії синовіальної оболонки;
- проведення запису ЕКГ з дотриманням правил техніки безпеки та охорони праці;
- допомога сімейному лікареві в організації та веденні домашнього стаціонару;
- проведення всіх етапів медсестринського процесу при захворюваннях опорно-рухової системи;
- виконання медсестринських маніпуляцій у т.ч. розведення та введення антибіотиків;
- проведення реабілітаційних заходів на амбулаторному етапі спостереження;
- заповнення, ведення медичної та медсестринської документації.

Тема 9. Організація диспансерного спостереження за пацієнтами з патологією органів травлення

Лекція

Хронічний гастрит. Виразкова хвороба. Хронічний холецистит. Хронічний панкреатит. Хронічний коліт. Актуальність проблеми. Сучасні погляди на етіологію. Чинники ризику. Класифікація. Особливості перебігу в пацієнтів різного віку. Сучасні методи діагностики. Атиповий перебіг виразкової хвороби. Ускладнення, їх профілактика.

Етапи реабілітації. Лікувальне харчування. Диспансеризація. Кратність спостереження за пацієнтом сімейним лікарем і сімейною медичною сестрою. Профілактика рецидивів. Нетрадиційні методи лікування. Фітотерапія. Санаторно-курортне лікування в разі захворювань органів травлення. Первинна та вторинна профілактика захворювань, участь сімейної медичної сестри в її проведенні. Клінічні протоколи надання медичної допомоги хворим з патологією органів травлення.

Практичні заняття

Робота на амбулаторному прийомі із сімейним лікарем. Виконання етапів медсестринського процесу. Медсестринська діагностика. Підготовка пацієнта та взяття біологічного матеріалу для лабораторних досліджень. Взяття шлункового та дуоденального вмісту для фракційного дослідження. Взяття калу на приховану кров, копрологічне дослідження. Підготовка пацієнта до рентгенологічних, ультразвукових, радіоізотопних та ендоскопічних обстежень. Правила техніки безпеки та охорона праці, протиепідемічний режим під час взяття біологічного матеріалу, проведення інструментальних обстежень.

Методика виявлення *Helicobacter pylori*. Вирішення проблем пацієнта. Виконання діагностичних та лікувальних призначень сімейного лікаря. Проведення диспансерного спостереження за пацієнтом. Проведення реабілітаційних заходів. Ведення медичної та медсестринської документації.

Практичні навички:

- проведення медсестринського обстеження пацієнтів у разі захворювання органів травлення;
- підготовка пацієнтів та взяття біологічного матеріалу для лабораторних досліджень;
- підготовка пацієнта до рентгенологічних, ендоскопічних, ультразвукових, радіоізотопних обстежень;
- проведення фракційного шлункового, дуоденального зондування;
- виконання медсестринських маніпуляцій;
- дотримання правил техніки безпеки та охорони праці під час взяття біологічного матеріалу, проведення інструментальних обстежень;
- виконання всіх етапів медсестринського процесу при захворюваннях органів травлення;
- проведення реабілітаційних заходів на амбулаторному етапі спостереження;
- заповнення, ведення медичної та медсестринської документації

Тема 10. Синдром гіперглікемії, гіпер- або гіпотиреозу в практиці сімейної медицини

Лекція

Найчастіша ендокринна патологія в практиці сімейного лікаря. Актуальність проблеми. Структура захворюваності ендокринної системи на сучасному етапі.

Гіперглікемія: визначення. Основні причини. Чинники ризику. Класифікація захворювань, які супроводжуються гіперглікемією. Епідеміологія цукрового діабету. Методи активного виявлення. Вікові аспекти. Методи обстеження пацієнта, участь сімейної медсестри в їх проведенні. Гострі та хронічні ускладнення цукрового діабету. Невідкладна долікарська медична допомога під час коми (гіперглікемічний, гіпоглікемічний). Етапи реабілітації при цукровому діабеті. Участь сімейної медсестри в диспансерному спостереженні за пацієнтом. Соціальна адаптація пацієнта з цукровим діабетом. Профілактика, участь сімейної медсестри в її проведенні. Клінічні протоколи надання медичної допомоги пацієнтам з ендокринною патологією.

Гіпер- або гіпотиреоз: визначення. Епідеміологія. Основні причини виникнення. Класифікація нозологій, що супроводжуються гіпер- і гіпотиреозом. Дифузне тиреотоксичне воло. Ендемічне воло. Аутоімунний тиреоїдит. Йододефіцитний стан. Методи активного виявлення. Реабілітація. Диспансеризація. Роль сімейної медсестри в проведенні йодної профілактики ендемічного вола.

Практичні заняття

Робота на амбулаторному прийомі із сімейним лікарем і в денному стаціонарі.

Медсестринське обстеження пацієнта з конкретним захворюванням. Виявлення проблем пацієнта. Планування медсестринських втручань. Реалізація медсестринських втручань. Виконання лікувальних і діагностичних призначень сімейного лікаря. Підготовка пацієнта та взяття біологічного матеріалу для лабораторних досліджень. Визначення рівня глікемії за допомогою тест-смужки, електронного глюкометра. Визначення глікемічного профілю. Тест на толерантність до глюкози. Виявлення глюкозурії експрес-методом. Глюкозуричний профіль.

Виконання медсестринських маніпуляцій. Правила техніки безпеки та охорона праці, протиепідемічний режим під час взяття біологічного матеріалу, проведення інструментальних обстежень.

Вирішення дійсних і супутніх проблем пацієнта. Надання невідкладної долікарської медичної допомоги при гіперглікемічній і гіпоглікемічній комах. Навчання пацієнта самоконтролю рівня глюкози за допомогою індивідуального глюкометра, тест-смужки. Методика інсулінотерапії. Участь сімейної медичної сестри в проведенні диспансеризації, реабілітаційних заходів, профілактики. Лікувальна дієта. Фітотерапія. Санаторно-курортне лікування. Ведення медичної та медсестринської документації.

Практичні навички:

- проведення медсестринського обстеження пацієнта в разі ендокринних захворювань;
- виявлення проблем пацієнта при конкретному захворюванні;
- підготовка пацієнтів та взяття біологічного матеріалу для лабораторних досліджень;
- підготовка пацієнтів до рентгенологічних, ультразвукових і радіоізотопних обстежень;
- допомога сімейному лікарєві у веденні домашнього стаціонару;
- проведення всіх етапів медсестринського процесу при ендокринних захворюваннях;
- виконання медсестринських маніпуляцій;
- дотримання правил техніки безпеки та охорони праці під час взяття біологічного матеріалу, проведення інструментальних обстежень;
- надання невідкладної долікарської медичної допомоги при гіперглікемічній і гіпоглікемічній комах;
- проведення реабілітаційних заходів на амбулаторному етапі спостереження;
- заповнення, ведення медичної та медсестринської документації.

Тема 11. Захворювання кровотворної системи в практиці сімейної медицини.

Лекція

Анемії. Визначення, етіологія, класифікація. Постгеморагічна, залізодефіцитна, мегалобластна, гіпо- і апластична, гемолітична анемії. Анемія хронічної хвороби. Вікові аспекти. Особливості перебігу анемії у немовлят, підлітків, вагітних, пацієнтів похилого віку. Методи активного виявлення. Діагностика. Принципи лікування. Реабілітаційні заходи, участь сімейної медичної сестри у їхньому проведенні. Диспансерний нагляд. Профілактика. Клінічні протоколи надання медичної допомоги гематологічним хворим.

Гемобластози. Визначення. Актуальність проблеми. Сучасні погляди на етіологію. Мієлоїдні та лімфоїдні пухлини. Вікові аспекти. Методи діагностики. Основні принципи лікування. Реабілітація. Профілактика.

Геморагічні захворювання. Визначення. Етіологія. Класифікація. Вікові аспекти. Методи діагностики. Реабілітаційні заходи, участь сімейної медичної сестри в їх проведенні. Профілактика.

Практичні заняття

Проведення медсестринського обстеження пацієнта. Установлення медсестринського діагнозу. Планування медсестринських втручань. Реалізація планування медсестринських втручань. Ведення медсестринської документації. Підготовка пацієнта та взяття крові з вени для біохімічного, імунологічного досліджень. Цитохімічне та цитогенетичне дослідження крові. Стерильна пункція, трепанобіопсія клубової кістки, біопсія лімфатичних вузлів. Підготовка пацієнта та взяття сечі для досліджень. Підготовка пацієнта та асистування сімейному лікарєві

під час обстежень, лікувальних процедур. Підготовка пацієнта до рентгенологічних обстежень. Проведення запису ЕКГ. Правила техніки безпеки та охорона праці, протиепідемічний режим під час взяття біологічного матеріалу, проведення інструментальних обстежень.

Допомога сімейному лікареві в організації та веденні домашнього стаціонару при конкретному захворюванні. Планування, реалізація заходів з догляду. Виконання призначень сімейного лікаря. Навчання пацієнта, його оточення само- та взаємодогляду. Надання невідкладної долікарської медичної допомоги при геморагічному синдромі. Догляд за тяжкохворим та вмираючим. Навчання членів родини догляду за такими пацієнтами. Участь сімейної медичної сестри в проведенні реабілітаційних заходів, профілактики.

Практичні навички:

- проведення всіх етапів медсестринського процесу при захворюваннях кровотворної системи;
- підготовка пацієнтів та взяття біологічного матеріалу для лабораторних досліджень;
- підготовка пацієнтів до рентгенологічних, ультразвукових обстежень;
- допомога сімейному лікареві в організації та веденні домашнього стаціонару;
- виконання медсестринських маніпуляцій;
- здійснення догляду за тяжкохворим і вмираючим у домашніх умовах при конкретному захворюванні;
- надання невідкладної медичної долікарської допомоги в домашніх умовах у разі геморагічного синдрому;
- проведення реабілітаційних заходів на амбулаторному етапі спостереження;
- заповнення, ведення медичної та медсестринської документації.

10. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Назва теми	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		л	п	с.р.
МОДУЛЬ 1. «МЕДСЕСТРИНСТВО В СІМЕЙНІЙ МЕДИЦИНІ»				
Змістовий модуль 1. Місце сімейної медицини в загальній структурі охорони здоров'я та принципи сімейного обслуговування населення. Організація роботи медичної сестри амбулаторії (відділення) сімейної медицини.				
Тема 1. Вступ. Сімейна медицина в Україні. Загальні принципи організації роботи сімейної медичної сестри на дільниці	9	2	4	3
Змістовий модуль 2. Медико-соціальні аспекти здоров'я населення. Роль медичної сестри амбулаторії (відділення) сімейної медицини в популяризації здорового способу життя та профілактиці.				
Тема 2. Профілактика — основа сімейної медицини	14	2	10	2
Тема 3. Особливості спостереження за дітьми раннього віку в сімейній медицині	10	2	4	4
Змістовий модуль 3. Діагностично-лікувальна, протиепідемічна робота медичної сестри, роль та участь сімейної медичної сестри в її проведенні.				
Тема 4. Діагностично-лікувальна робота на дільниці, участь сімейної медичної сестри в її проведенні	13	2	8	3
Тема 5. Протиепідемічна робота, участь сімейної медичної сестри в її проведенні	10	2	4	4
Змістовий модуль 4. Організація первинної медичної допомоги при гострих хірургічних захворюваннях, найпоширеніших хронічних неінфекційних захворюваннях. Надання допомоги хворим в амбулаторних умовах.				
Тема 6. Гострі хірургічні захворювання органів травлення в практиці сімейної медицини	10	2	4	4
Тема 7. Проблеми надання довготривалої медичної допомоги населенню. Артеріальна гіпертензія	12	2	6	4
Тема 8. Суглобовий синдром у практиці сімейної медицини	10	2	4	4
Тема 9. Організація диспансерного спостереження за пацієнтами з патологією органів травлення	10	2	4	4
Тема 10. Синдром гіперглікемії, гіпер- або гіпотиреозу в практиці сімейної медицини	10	2	4	4
Тема 11. Захворювання кровотворної системи в практиці сімейної медицини	10	2	4	4
Підсумковий модульний контроль	2	-	2	-
Всього	120	22	58	40

11. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

№ п/п	Тема лекції	Кількість годин
1	Сімейна медицина в Україні. Загальні принципи організації роботи медичної сестри амбулаторії (відділення) сімейної медицини.	2
2	Профілактика – основа сімейної медицини. Роль медичної сестри в популяризації здорового способу життя та профілактиці.	2
3	Особливості спостереження за дітьми раннього віку в сімейній медицині.	2
4	Діагностично-лікувальна робота на дільниці, участь сімейної медичної сестри в її проведенні.	2
5	Протиепідемічна робота, участь сімейної медичної сестри в її проведенні.	2
6	Гострі хірургічні захворювання органів травлення в практиці сімейної медицини.	2
7	Проблеми надання довготривалої медичної допомоги населенню. Артеріальна гіпертензія.	2
8	Суглобовий синдром у практиці сімейної медицини.	2
9	Організація диспансерного спостереження за пацієнтами з патологією органів травлення.	2
10	Синдром гіперглікемії, гіпер- або гіпотиреозу в практиці сімейної медицини.	2
11	Захворювання кровотворної системи в практиці сімейної медицини.	2

ВСЬОГО: 22 години

12. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Змістовий модуль 1. Місце сімейної медицини в загальній структурі охорони здоров'я та принципи сімейного обслуговування населення. Організація роботи медичної сестри амбулаторії (відділення) сімейної медицини.</i>		
1	Структура та організація роботи закладів ПМД (структурні підрозділи, штати, оснащення, фінансування, e-Health). Кваліфікаційна характеристика та компетенції сімейної медичної сестри (холістичний, пацієнторієнтований комплексний підхід тощо); функціональні обов'язки. Ведення обліково-звітної документації.	2
2	Організація роботи в команді. Етика і деонтологія. Лікарська таємниця, забезпечення конфіденційності інформації про пацієнта. Питання стигми і дискримінації. Принципи та навички консультування.	2
<i>Змістовий модуль 2. Медико-соціальні аспекти здоров'я населення. Роль медичної сестри амбулаторії (відділення) сімейної медицини в популяризації здорового способу життя та профілактиці.</i>		
3	Профілактика – основа сімейної медицини. Поняття про здоров'я, проміжний стан, хворобу. Популяризація здорового способу життя в контексті профілактики хронічних неінфекційних захворювань. Профілактика: первинна, вторинна, третинна, четвертинна.	4

4	Стратифікація ризику, виявлення чинників ризику основних неінфекційних захворювань. Консультування з підтримки здорового способу життя. Принципи мотиваційного консультування.	4
5	Особливості роботи медсестри дільниці сімейної медицини з пацієнтами похилого віку. Пропаганда активного довголіття.	2
6	Патронаж новонароджених, немовлят. Оцінка фізичного, психомоторного розвитку. Пропаганда грудного вигодовування. Складання меню залежно від виду вигодовування, віку.	2
7	Немовлята, які часто хворіють. Особливості спостереження за ними. Роль сімейної медичної сестри в профілактиці захворювань немовлят.	2
Змістовий модуль 3. Діагностично-лікувальна, протиепідемічна робота медичної сестри, роль та участь сімейної медичної сестри в її проведенні.		
8	Робота сімейної медичної сестри на амбулаторному прийомі із сімейним лікарем. Підготовка кабінету до амбулаторного прийому. Проведення медсестринського обстеження пацієнта.	2
9	Виявлення проблем пацієнта при конкретному захворюванні. Планування медсестринських втручань.	2
10	Підготовка пацієнта та взяття крові для біохімічного дослідження, дослідження сечі (за методами Зимницького, Нечипоренка). Взяття харкотиння для загального та бактеріологічного дослідження.	2
11	Підготовка пацієнта до основних інструментальних методів обстеження (рентгенологічних, ендоскопічних, ультразвукових тощо). Методика ЕКГ, спірометрії. Значення цих методів у діагностиці захворювань внутрішніх органів.	2
12	Імунопрофілактика. Планування профілактичних щеплень населенню дільниці сімейної медицини.	2
13	Роль сімейної медсестри у проведенні санітарно-освітніх заходів серед населення з метою профілактики інфекційних захворювань.	2
Змістовий модуль 4. Організація первинної медичної допомоги при гострих хірургічних захворюваннях, найпоширеніших хронічних неінфекційних захворюваннях. Надання допомоги хворим в амбулаторних умовах.		
14	Основні проблеми пацієнта при гострому животі. Надання невідкладної долікарської медичної допомоги при гострому животі, жовчній кольці, шлунково-кишковій кровотечі. Проведення реабілітаційних заходів на амбулаторному етапі спостереження.	4
15	Роль сімейної медсестри у організації догляду і надання невідкладної медичної допомоги хворим з патологією серцево-судинної системи.	4
16	Спостереження за пацієнтами різного віку з артеріальною гіпертензією в амбулаторних умовах. Робота на амбулаторному прийомі із сімейним лікарем і в денному стаціонарі.	2
17	Роль сімейної медсестри у організації догляду і надання медичної допомоги хворим із суглобовим синдромом.	2
18	Роль сімейної медсестри в первинній і вторинній профілактиці захворювань опорно-рухової системи.	2
19	Роль сімейної медсестри у організації догляду і надання медичної допомоги хворим з патологією органів травлення.	2
20	Санаторно-курортне лікування в разі захворювань органів травлення. Первинна та вторинна профілактика захворювань, участь сімейної медичної сестри в її проведенні.	2
21	Найчастіша ендокринна патологія в практиці сімейного лікаря. Участь сімейної медичної сестри в проведенні диспансеризації, реабілітаційних заходів, профілактики. Надання невідкладної долікарської медичної допомоги при гіпер- та гіпоглікемічній комах.	4

22	Захворювання кровотворної системи в практиці сімейного лікаря. Роль сімейної медсестри у ранньому виявленні та профілактиці анемії.	2
23	Надання невідкладної долікарської медичної допомоги при геморагічному синдромі. Участь сімейної медичної сестри в проведенні диспансеризації, реабілітаційних заходів, профілактики.	2
24	Підсумковий модульний контроль.	2

ВСЬОГО: 58 годин

13. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Основні показники роботи на дільниці. Складання статистичного звіту	3
2	Геродієта. Складання меню, залежно від віку пацієнта, стану здоров'я	2
3	Патронажний візит до дитини з групи ризику. Оцінювання фізичного, психомоторного розвитку	4
4	Кабінет функціональної діагностики. Відпрацювання практичних навичок	3
5	Диспансеризація пацієнтів з інфекційною патологією. Заповнення медичної документації. Проведення реабілітаційних заходів	2
6	Епідемічний паротит. Проведення етапів медсестринського процесу	2
7	Позаматкова вагітність. Відпрацювання практичних навичок	2
8	Гострий апендицит у дітей раннього віку. Проведення етапів медсестринського процесу	2
9	Амбулаторний прийом з кардіологом. Відпрацювання практичних навичок	4
10	Амбулаторний прийом з ревматологом. Відпрацювання практичних навичок	4
11	Рациональне харчування студента. Складання меню, залежно від стану здоров'я, віку, статі	2
12	Фітотерапія при захворюваннях органів травлення. Виготовлення санітарного бюлетеня	2
13	Цукровий діабет у дітей. Відпрацювання практичних навичок. Складання лікувальної дієти	2
14	Рак щитоподібної залози. Відпрацювання практичних навичок. Проведення заходів первинної профілактики	2
15	Геморагічні захворювання у дітей. Проведення етапів медсестринського процесу. Відпрацювання практичних навичок	2
16	Анемія у вагітних. Проведення етапів медсестринського процесу, заходів первинної профілактики	2

ВСЬОГО: 40 годин

14. ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ: виготовлення санітарного бюлетеня.

15. ПЕРЕЛІК ЗАВДАНЬ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ: складання статистичного звіту, складання меню, залежно від віку пацієнта та стану здоров'я (лікувальна дієта), написання рефератів.

16. ПЕРЕЛІК ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

1. Сімейна медицина як галузь в системі охорони здоров'я України.
2. Концепція сімейної медицини. Засади її впровадження в Україні.
3. Переваги сімейного принципу надання медичної допомоги.
4. Основні принципи та моделі функціонування сімейної медицини.
5. Основні напрями діяльності сімейних медиків.
6. Нормативні документи з сімейної медицини.
7. Основні показники роботи в амбулаторії сімейної медицини.
8. Патронажні візити.
9. Комунікація між сімейною медичною сестрою, пацієнтом, членами його родини.
10. Медична етика та субординація.
11. Сумка сімейного лікаря для надання невідкладної медичної допомоги вдома.
12. Функціональні обов'язки сімейної медичної сестри.
13. Деонтологія в роботі сімейної медичної сестри. Геріатричний пацієнт, особливості роботи з ним. Геродієта.
14. Моральна та правова відповідальність сімейної медичної сестри.
15. Медична таємниця.
16. Ятрогенні захворювання. Профілактика.
17. Організація профілактичної роботи з немовлятами, пацієнтами похилого віку, вагітними.
18. Профілактика рахіту, анемії, дистрофії на дільниці сімейної медицини.
19. Профілактика онкопатології, участь сімейної медсестри в її проведенні.
20. Протиепідемічна робота на дільниці, участь сімейної медсестри в її проведенні.
21. Організація, проведення імунізації населення дільниці сімейної медицини.
22. Функціональні обов'язки сімейної медичної сестри в осередку особливо небезпечних інфекцій.
23. Кашель. Визначення, характер кашлю, основні причини. Нозології, які супроводжуються кашлем.
24. Підготовка пацієнта з кашлем до лабораторних та інструментальних обстежень. Тактика сімейної медичної сестри у вирішенні проблем пацієнта в домашніх умовах.
25. Гострі респіраторні захворювання, респіраторні алергози: основні причини.
26. Бронхіт. Пневмонія. Вікові аспекти.
27. Серцева астма. набряк легенів. Вікові аспекти.
28. Задишка. Визначення, види задишки: основні причини. Захворювання, які супроводжуються задишкою.
29. Обструктивний бронхіт. Бронхіальна астма. Вікові аспекти.
30. Стенозуючий ларинготрахеїт, вроджений стридор у немовлят: основні причини.
31. Лабораторні та інструментальні обстеження пацієнта з задишкою на догоспітальному етапі, участь сімейної медсестри в їх проведенні. Медсестринський підхід до вирішення проблем пацієнта в домашніх умовах.
32. Біль у грудній клітці. Причини виникнення. Нозології, які супроводжуються болем у грудній клітці.
33. Стенокардія, інфаркт міокарда: основні причини. Невідкладна допомога, участь сімейної медсестри в її проведенні.
34. Невралгія. Оперізувальний лишай: основні причини.
35. Біль в грудній клітці у дітей і підлітків. Вікові аспекти.
36. Лабораторні та інструментальні обстеження пацієнта з болем у грудях, участь сімейної

медсестри в підготовці до них. Тактика сімейної медичної сестри у вирішенні проблем пацієнта.

37. Раннє виявлення ішемічної хвороби серця. Участь сімейної медсестри у проведенні заходів первинної та вторинної профілактики.
38. Біль у животі: основні причини. Характер болю, локалізація, іррадіація, зв'язок з прийомом їжі. Нозології, які супроводжуються болем у животі.
39. Біль у животі в немовлят. Диспепсії. Гастроентероколіти.
40. Тактика медичної сестри у вирішенні проблем пацієнта з болем у животі в домашніх умовах.
41. Гострий живіт: основні причини. Невідкладна долікарська медична допомога при гострому животі на догоспітальному етапі.
42. Шлункові та кишкові кровотечі. Визначення, найбільш часті причини.
43. Медсестринський підхід до вирішення проблем пацієнта з шлунковою (кишковою) кровотечею. Невідкладна долікарська медична допомога на догоспітальному етапі.
44. Біль голови. Найбільш часті причини. Психогенний біль голови. Травми мозку. Загальні захворювання. Судинна патологія. Вікові аспекти.
45. Біль голови у дітей. Тактика сімейної медсестри у вирішенні проблем пацієнта при конкретному захворюванні в домашніх умовах.
46. Закрепи. Основні причини. Закрепи органічні та функціональні. Вікові аспекти. Лабораторні та інструментальні обстеження пацієнта на догоспітальному етапі, участь сімейної медсестри в їх проведенні. Медсестринський підхід до вирішення проблем пацієнта з закрепам.
47. Суглобовий синдром. Основні причини. Патологічні стани, які супроводжуються болем у суглобах і спині.
48. Ревматична хвороба. Вікові аспекти. Профілактика.
49. Ревматоїдний артрит. Вікові аспекти. Ювенільний ревматоїдний артрит.
50. Системний червоний вовчак. Деформуючий остеоартроз. Подагра. Вікові аспекти. Методи обстеження пацієнта, участь сімейної медсестри в їх проведенні.
51. Медсестринський підхід до вирішення проблем пацієнта з болем у суглобах та спині.
52. Артеріальна гіпертензія. Визначення. Актуальність проблеми.
53. Національна програма з артеріальної гіпертензії, завдання сімейних медиків.
54. Симптоматичні артеріальні гіпертензії. Чинники ризику. Вікові аспекти.
55. Есенціальна артеріальна гіпертензія. Чинники ризику. Вікові аспекти.
56. Артеріальна гіпертензія у підлітків, вагітних, геріатричних пацієнтів.
57. Ускладнення артеріальної гіпертензії. Участь сімейної медсестри в їх профілактиці.
58. Методи активного виявлення артеріальної гіпертензії. Роль сімейної медсестри в профілактиці артеріальної гіпертензії.
59. Етапи реабілітації при артеріальній гіпертензії, участь сімейної медсестри в її проведенні. Особливості догляду в домашніх умовах.
60. Гіперглікемія. Визначення. Основні причини. Чинники ризику.
61. Захворювання, які супроводжуються гіперглікемією.
62. Епідеміологія цукрового діабету. Методи активного виявлення. Вікові аспекти. Методи обстеження пацієнта, участь сімейної медсестри в їх проведенні.
63. Гострі та хронічні ускладнення цукрового діабету.
64. Невідкладна долікарська медична допомога при діабетичній та гіпоглікемічній комах.
65. Реабілітація при цукровому діабеті. Дієтотерапія. Участь сімейної медсестри в диспансерному нагляді за пацієнтом.
66. Гіпер- або гіпотиреоз. Визначення. Основні причини виникнення. Класифікація нозологій, які супроводжуються гіпертиреозом.
67. Дифузне тиреотоксичне воло. Ендемічне воло.
68. Аутоімунний тиреоїдит. Рак щитоподібної залози.
69. Анемія. Визначення, етіологія, класифікація.
70. Особливості перебігу анемії у немовлят, підлітків, вагітних, пацієнтів похилого віку. Діагностика. Принципи лікування. Реабілітаційні заходи, участь сімейної медичної

сестри їх проведенні. Диспансерний нагляд. Профілактика.

71. Гемобластози. Визначення. Методи діагностики. Основні принципи лікування.
72. Мієлоїдні пухлини. Визначення. Етіологія. Методи діагностики. Основні принципи лікування. Реабілітаційні заходи, участь сімейної медсестри в їх проведенні. Профілактика.
73. Лімфоїдні пухлини. Визначення. Етіологія. Методи діагностики. Основні принципи лікування. Реабілітаційні заходи, участь сімейної медсестри в їх проведенні. Профілактика.
74. Геморагічні захворювання. Визначення. Етіологія. Класифікація. Методи діагностики. Реабілітаційні заходи, участь сімейної медсестри в їх проведенні. Профілактика.
75. Лихоманка. Визначення. Основні причини. Класифікація лихоманки за висотою температури, тривалістю, характером температурної кривої.
76. Лихоманка у новонародженого, немовляти.
77. Гіпертермічний синдром, фебрильні судоми. Участь сімейної медсестри у їх запобіганні.
78. Методи лабораторних та інструментальних обстежень пацієнта з лихоманкою, участь сімейної медсестри у їх проведенні.
79. Тактика сімейної медичної сестри у вирішенні проблем пацієнта з лихоманкою.
80. Невідкладна долікарська медична допомога при гіпертермічному синдромі, фебрильних судомомах.
81. Біль у горлі. Найчастіші причини. Особливості догляду за пацієнтом в домашніх умовах.
82. Гострий тонзиліт. Хронічний тонзиліт. Профілактика.
83. Дифтерія. Епідеміологія. Основні причини виникнення. Чинники ризику. Обстеження пацієнта, участь сімейної медсестри у його проведенні.
84. Схема повідомлення, протиепідемічні заходи при дифтерії. Особливості роботи з контактними. Правила виписки в колектив.
85. Роль імунізації в профілактиці дифтерії на дільниці сімейної медицини. Епідемічний паротит. Профілактика.
86. Висипка. Дитячі екзантематозні інфекції. Кір. Скарлатина. Вітряна віспа. Краснуха. Епідеміологія. Основні причини виникнення.
87. Проблеми пацієнта при дитячих екзантематозних інфекціях.
88. Основні протиепідемічні заходи в колективі при дитячих екзантематозних інфекціях. Особливості догляду за пацієнтом в домашніх умовах. Правила виписки в колектив.
89. Роль профілактичних щеплень в профілактиці кору, краснухи, епідемічного паротиту на дільниці сімейної медицини.
90. Шлунково-кишкові розлади. Епідеміологія. Кишкові інфекції. Дизентерія. Сальмонельоз. Гастроентероколіт.
91. Особливо небезпечні інфекції. Холера. Основні причини виникнення. Вікові аспекти проблем пацієнта при кишкових інфекціях. Протиепідемічні заходи в осередку інфекції. Схема повідомлення. Особливості обстеження контактних.
92. Функціональні обов'язки сімейної медичної сестри в осередку особливо небезпечної інфекції. Нормативні документи. Накази СЕС. Диспансеризація при інфекційній патології. Профілактика.
93. Гепатит. Епідеміологія. Основні причини вірусного гепатиту А і В. Актуальність проблеми. Вікові аспекти. Диспансерне спостереження за реконвалісцентами. Протиепідемічні заходи в осередку інфекції. Спостереження за контактними.
94. Роль сімейної медичної сестри в ранній діагностиці та профілактиці вірусного гепатиту на дільниці сімейної медицини.
95. Санітарно-освітня робота, участь сімейної медсестри в її проведенні на дільниці сімейної медицини.
96. Медико-соціальні аспекти планування сім'ї.
97. Роль сім'ї у формуванні здорового способу життя.

17. ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

1. Здійснення антропометрії дитячого та дорослого населення, оцінювання фізичного розвитку за отриманими даними.
2. Вимірювання температури тіла, графічне зображення її.
3. Підрахунок частоти дихальних рухів.
4. Визначення пульсу, графічне зображення його.
5. Вимірювання артеріального тиску.
6. Визначення добового діурезу.
7. Визначення рівня глікемії за допомогою експрес-методів, електронного глюкометра.
8. Визначення групи крові, резус-фактора.
9. Підготовка пацієнта до взяття сечі на загальний аналіз, за методами Зимницького, Нечипоренка тощо.
10. Виявлення глюкозурії експрес-методами.
11. Підготовка пацієнта до взяття мазків із носоглотки на вірусологічне дослідження.
12. Підготовка пацієнта до взяття мазків із мигдаликів, слизової оболонки носа на бактеріологічне дослідження.
13. Підготовка пацієнта до рентгенологічного, ендоскопічного та інших інструментальних обстежень.
14. Проведення електрокардіографії.
15. Здійснення штучної вентиляції легень та непрямий масаж серця.
16. Катетеризація сечового міхура м'яким катетером.
17. Промивання шлунка без зонда і зондовим методом.
18. Надання допомоги сімейному лікареві в організації та веденні домашнього стаціонару.
19. Проведення самостійного патронажу, візит до вагітної, немовляти, пацієнта похилого віку.
20. Заповнення та ведення медичної та медсестринської документації.
21. Планування та проведення імунізації дитячого, дорослого населення.
22. Надавати невідкладну долікарську медичну допомогу.
23. Підготовка необхідних даних для написання статистичного звіту.
24. Проведення протиепідемічних заходів при інфекційних захворюваннях.
25. Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму під час взяття біологічного матеріалу, проведення інструментальних обстежень.

18. МЕТОДИ ТА ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ

Протягом вивчення дисципліни всі види діяльності студента підлягають контролю, як поточному (на кожному занятті), так і підсумковому (під час контрольних заходів).

Модульний контроль – це діагностика засвоєння студентом матеріалу модулю (залікового кредиту). Семестр закінчується підсумковим модульним контролем.

Початковий контроль знань студентів здійснюється під час проведення практичних занять і включає в себе перевірку знань теоретичного та практичного матеріалу, який вивчався на попередніх курсах, що проводиться методом фронтального усного опитування, або написання контрольних робіт, для чого використовуються питання для контрольних робіт.

Поточний контроль знань студентів здійснюється під час проведення практичних занять і включає перевірку знань теоретичного матеріалу та контроль оволодіння практичними навичками, які передбачені методичними розробками занять з відповідних тем. Перевірка знань студентів здійснюється за допомогою усного фронтального опитування, вирішування тестових завдань різного ступеня важкості, розв'язування ситуаційних задач, а також під час перевірки правильності виконання практичних навичок.

Підсумковий контроль знань студентів здійснюється на останньому практичному занятті після завершення модуля у формі підсумкового модульного контролю. У студентів з'ясовують знання теоретичного матеріалу (згідно переліку питань). Поряд з цим студенти демонструють практичну навичку, яка додається до білета, що також враховується при оцінюванні їх знань.

Підсумковий модульний контроль (ПМК) здійснюється після завершення вивчення усіх тем модуля на останньому контрольному занятті з модуля.

До підсумкового модульного контролю допускаються студенти, які відвідали усі передбачені навчальною програмою з дисципліни аудиторні навчальні заняття та одержали на них позитивні оцінки («5», «4», «3»), а також при вивченні модуля набрали кількість балів, не меншу за мінімальну.

Студенту, який з поважних чи без поважних причин мав пропуски навчальних занять, дозволяється відпрацювати академічну заборгованість до певного визначеного терміну.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент під час складання підсумкового модульного контролю, становить 80.

Підсумковий модульний контроль вважається зарахованим, якщо студент набрав **не менше 50 балів**.

Підсумковий модульний контроль з дисципліни «Медсестринство в сімейній медицині» здійснюється в 3 етапи. Оцінювання відповідей студента проводиться у відповідності до розроблених та затверджених критеріїв оцінок.

I етап – контроль рівня теоретичної підготовки студентів. Кожному студенту пропонується 3 теоретичних завдання, які оцінюються в 10 балів за кожне (*всього 30 балів*);

II етап – вирішення 15 тестових завдань – правильна відповідь на кожне з яких оцінюється в 2 бали (*всього 30 балів*);

III етап – перевірка рівня засвоєння практичних вмінь і навичок. Цей етап оцінюється у 20 балів.

Максимальна кількість балів модульного підсумкового контролю дорівнює 80.

Модуль вважається зарахованим, якщо студент набрав не менше 50 балів.

19. ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТА З ДИСЦИПЛІНИ

Під час оцінювання засвоєння кожної теми студенту виставляються оцінки за 4-бальною (традиційною) шкалою та за 200-бальною шкалою з використанням прийнятих та затверджених критеріїв оцінювання для відповідної навчальної дисципліни. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені методичною розробкою для вивчення теми.

Студент повинен отримати оцінку з кожної теми. Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали залежно від кількості тем.

Вага кожної теми у межах одного модуля в балах має бути однаковою. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності мають бути стандартизованими і включати контроль теоретичної та практичної підготовки. Підсумковий бал за поточну діяльність визнається як арифметична сума балів за кожне заняття за індивідуальну роботу.

Розподіл балів за поточну діяльність

Номер модуля кількість навчальних годин/кількість кредитів ECTS	Кількість змістових модулів, їх номери	Кількість практичних занять	Конвертація у бали традиційних оцінок					Мінімальна кількість балів*
			Традиційні оцінки				Бал за виконання індивідуального завдання	
			5	4	3	2		
Модуль 1 120/4,0	4 (№№ 1-4)	23	5	4	3	0	5	74

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну діяльність під час вивчення навчальної дисципліни, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «5», на кількість тем у модулі (остання тема – підсумковий модульний контроль не враховується) з додаванням балів за індивідуальне завдання:

$$23 \times 5 + 5 (\text{ICPC}) = 120.$$

Мінімальна кількість балів, яку може набратистудент за поточну діяльність під час вивчення навчальної дисципліни, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «задовільно», на кількість темз додаванням балів за індивідуальне завдання: $23 \times 3 + 5 \text{ (ICPC)} = 74$.

Студент може відпрацювати пропущені теми або перескладати їх на позитивну оцінку викладачу під час його консультацій не більше 3-х разів під час вивчення модулю, тим самим набрати кількість балів не меншу за мінімальну, щоб бути допущеним до підсумкового модульного контролю.

Розподіл балів за модуль

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент під час складання підсумкового модульного контролю, становить 80.

Підсумковий модульний контроль вважається зарахованим, якщо студент набрав **не менше 50 балів**.

Розподіл балів за модуль за бальною шкалою	Оцінка за чотирибальною шкалою
Від 70 до 80 балів	«5»
Від 60 до 69 балів	«4»
Від 50 до 59 балів	«3»
Нижче мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	«2»

Н.В. Оцінювання поточної навчальної діяльності, модульного контролю та дисципліни в цілому здійснюється відповідно до «Інструкції щодо оцінювання навчальної діяльності студентів Буковинського державного медичного університету в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу» (схваленої рішенням Вченої ради від 29 травня 2014 року, протокол № 9).

20.РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна (базова)

1. Медсестринство в сімейній медицині: підручник / Антропова Т.О. - К.: Медицина, 2010. - 488 с.
2. Медсестринство у внутрішній медицині: підруч. для студ. мед. уч-щ, коледжів та ін-тів медсестр. / [О.С. Стасишин, Н.Я. Іванів, Г.П. Ткачук та ін.]; за ред. В.В. Стасюка. - 4-е вид., випр. - Київ : Медицина, 2017. - 536 с. : іл.
3. Медсестринство в геронтології, гериатрії та паліативній медицині: навч. посіб. для студ. спец. "Сестринська справа" / І.А. Плеш, Л.Д. Борейко, О.Б. Квасницька; М-во охорони здоров'я України, ВДНЗ України "Буковин. держ. мед. ун-т", Каф. догляду за хворими та вищ. медсестр. освіти. - Чернівці : Медуніверситет, 2017. - 219 с.
4. Основимедсестринства: підруч. для студ. мед. (фармац.) училищ, коледжів, акад. та ін-тів медсестр. / В. М. Лісовий, Л. П. Ольховська, В. А. Капустник. - 3-є вид., переробл. і допов. - Київ : Медицина, 2018. - 911 с. : іл.
5. Сімейна медицина: підруч. для студ. ВНЗ-мед. ун-тів, ін-тів. акад.: У 3 кн. Кн. 3. Спеціальна частина. Поліпрофільність загальної лікарської практики / [Л. С. Бабінець, П. А. Бездітко, С. А. Бондар та ін.] ; за ред. О. М. Гіріної, Л. М. Пасієшвілі. - Київ: Медицина, 2017. - 679 с.: іл.

Допоміжна

1. Громадське здоров'я і громадське медсестринство: Підручник. – 2-е перероб. та доп. видання / Є.Я. Скларов, М.Б. Шегедин, Б.Б. – К.: Медицина, 2008. – 224 с.
2. Догляд за хворими і медична маніпуляційна техніка: Навч. посібник / Л.С. Савка, Л.І. Разінкова, А.Ф. Коплик. – К.: Медицина, 2009. – 480 с.

3. Медсестринство в інфектології: навч. посіб. для студ. ВМНЗ України за спец. "Медсестринство" / [В. Д. Москалюк, Х. І. Возна, А. М. Сокол та ін.] ; М-во охорони здоров'я України, ВДНЗ України "Буковин. держ. мед. ун-т". - Чернівці : БДМУ, 2018. - 272 с.
4. Основи загальної і медичної психології, психічного здоров'я та міжособового спілкування: підруч. для студ. мед. уч-щ, коледжів, акад. та ін-тів медсестринства / І. Я. Губенко, О. С. Карнацька, О. Т. Шевченко. - 2-е вид., перероб. і доп. - Київ: Медицина, 2018. - 312 с.

Інформаційні ресурси

1. www.moodle.bsmu.edu.ua
2. www.simmed.bsmu.edu.ua
3. www.moz.gov.ua

21. УКЛАДАЧ ДОВІДНИКА ДЛЯ СТУДЕНТА (СИЛАБУСУ)

Тетяна КАЗАНЦЕВА – доцент закладу вищої освіти кафедри сімейної медицини, к.мед.н., доцент